

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجک سورة دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال نمبر اوپینزل کے ۵ نمبر ہیں سورة مدثر ندے: علق- قلم- منزل- مدثر- فاتحه، رکی، اودنی سارہ تہخصیص زک کو لے شی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوة، جہاد، بازکوة پیر کی سورتو نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورتو نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورتو نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تہ وی اودنی سورتو نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تہ وی کی سورتو نو ہفدی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ پیر طائف یا ہل مقام کے والے تہ وی اودنی ہفدی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر پیر موقع یا فتح مکہ تہ پس ولے تہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورة فاتحه: دفتاحے گزودنومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتذکر علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزودن القابات دے سڑی پیر گزودن صفاتو دلالت کو دی دغہ شان دفتاحے ہم گزودنومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا اول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحه: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورة سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسمانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورة کے دہ
- (۳) سورة صلوة: حدیث دے: لاصلوة لمن لم یقرء بفاتحہ الکتب پیر جمع کے امام او پیر انالہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورتو نو د مخلوق پیر خود اودا سورة دخالق پیر خود دے
- (۴) سورة حم: پیر شروع دے سورة کے حمدوندی
- (۵) سورة الشافیہ: داسورة روحانی پیارود پارہ شفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوئل پیرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچہ اودا سورة زودہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل نے پیرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہرہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورة: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دو پیر لارہ کے دو تو م شتر چہ مار یا لرم خوڑ لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کو دی مگر دا غلط دی ہفہ خوال غیبت وو ستاد اشوی۔

(۹) کتر: خزاندو علومو: شیخ القرآن صاحب پیر مایل چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلل ہم دافتاحہ بیانوم نو زما عمر پیر ختم شی مگردے دفتاحے علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژو پیرے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوث سل پکار دی ہدایت او پیرے ثابت قدی او شگہ پیر غواڑے احادیثو کے رازی چہ بہتر پیر دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زک کہ چہ دد عادرے شرائط وادو ہفہ درے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ داچہ غواڑے ہفہ پیر تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ غواڑے نو ددغے شہ ہر ہفہ مالک گزوںے (۳) چہل زان پیر عاجزہ گزوںے۔

- (۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورة فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ
- (۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسمانی کتاب او اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ
- (۱۳) سبع مثانی: اودہ اثیونہ چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوز مونگ علماء ددے لس وجوہات خالی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلنہ صرف دودہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثیونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالاخرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوة یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجوددی ژومی دے اثیونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مہایت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دو دے ہے خلاصہ پیر امن کے در پیرے ہے المبارک: خلاصہ او پیر مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خالی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کو ی نو ژو بیسے خلاصہ شگے کڑی او پیر پیرے مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد سورة یادوہ یا نحویر یا زبدہ (سج) دسورة چہ ٹول سورة دہفہ نہ تاو کی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ وایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دادی (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دہریت اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تر ایاک نستعین پورے توحید خو پیر ڈاگردے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دہفہ ذات نہ داسے کو چہ ددے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم داخلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسول دہ دے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالاخرہ ہم داخلہ چہ اھد ورنہ داللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دے پارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کو دی دے دپارہ چہ دا روح دے قیامت کے بیخ شی دغہ اہ۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات دقیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

اعتراض (۵) ایت ۰۶: پیش باندے چنن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: استخاذ الولد باندے چہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا نقول لہ کن قیون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہترشتونے پیغمبرے نوستا پیرسالت واللہ مسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ کوئی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتون ددے دو جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یوجازی بادشاہ دکم نفاظ کو لو پارہ دھر چادرہ ازے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

دوا ووم اواتم اعتراض درمیان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و تاسو مکیتہ شرک و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکھ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو انبیاء کرام سبقت و تبلیغ و فو تاسو لے تو حیدر انکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتچویل دقبیلے چہتہ پچیل دین کے پخیلہ پہنک اتر ددے کے لے کھ یو خواج کھ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا و مردا پے طواف۔ چہ پخیلہ خود صفا و مردا طواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ اوموگ دبتا نو عبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانور و ایتونو کے زواج، انذار، دلا تو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دھرماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔

(چہ کھ تفسیر ددے رویے حصے شتم شی نو صلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پہ ہقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبیل ملک (۳) اصلاح ذنبیل کور

منزل (۲) سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پقران کے)

نویت ۱۷۷ کے اے کھ محافل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لیسایس المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پہ شنگہ جے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دگور سولوبیا یگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دگور مشرب ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشرب ذنبیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیلینی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجھیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح لگی پہ بیان دجالوت او طاوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چہ کھ دایم دجہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چہ کھ تفسیر ددے رویے حصے شتم شی نو صلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ غیب ذکر کوئی مستفیو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرد کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مٹے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چہ کوئے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا د دو دفتر بیان کوئی یو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نرد ددے چہ سرکشہ فرقدہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کولو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

اوایت ۲۶۲-۲۶۶ کے ددی اغرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: دفعات پے سو دخرور باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو

کوئی۔ چہ لیلین دین پہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھغہ ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پہ لمانی السلوت سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات درسالت کوئی پیا من الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پہ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکھ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات رسالت داصحیح داصحیح مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین داللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب یہ دے فراختیا یعنی ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: داللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد پارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے مہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دمدا تو نہ رادانتے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہے غلور و مسلو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہے مسلو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑوے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہے حصہ: بیا دغڑوہے حصہ ہم دہ پے در یو با یو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان دفرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑوہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دوہیم باب۔ زکہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو ہم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتے چہ کلکتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پاصول و قرآن کے پے تم نمبر بانندے ددے در یو ڈو لو بیان شوے دو۔

نو دے باب کے ڈوہے خطاب عام وے۔ اودعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پے بیانگی۔ او پیا ثمرہ پے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اودفع داعتراض پے ایت ۲۶ کے پے ان اللہ لا یستجی... بیا ایت ۲۸-۳۷ پورے غلور نعمتوں ذکر کولے شی پے کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ مٹتے کڑے
 (۲) ددنیا نول نعمتوں م تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش م درتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ

باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ڈوہے رکوع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی پے یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ ڈوہے دینی اسرئیل اور دے خصلتوں ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (دلائل و اثبات...) ایت ۴۱ (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۴۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس...) ایت ۴۳

دوہے مقابلہ کے دوہما نو ددے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۴۵-۴۶ (۴) داڑوہے رکوع بطور تمہید دھتے ۶ خطا یو پارہ چہ خطا باؤ ستہ ورتہ نوائی
 خطاب (۱) بیان داؤ تو نمونو اودوہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الفروع ایت ۴۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳
 (۴) عفوہ من القتل ایت ۵۴-۵۵ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجارجیون من الحجر ۶۰

دوہے قہقہو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت و اھوان بسبب کفران ۶۱

خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشرا نو ددے خصلتوں: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲

او دمو جوہدہ بنی اسرئیل و دشرا خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰

خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھتے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸

خطاب (۵) انکار دمو جوہدہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے ڈوہے حصے ختم شی نو صلہ باقی خلاصہ پے بیانوی)

دوہیم حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑوہی غلور ایتوں پے دو اڑوہصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے بابونہ تری۔ اودھر دوہ بابو در میان کے یو فصل وی۔ چہ دغے فصل کے ٹکے اور دستوداڑہ
 بابونہ ترے شوے وی۔ دغشان دغلاور ایتوں دو اڑوہ حصے نچلو کے داسے تری چہ ڈوہے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داو اڑوہے مکے دجبرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پے جبرائیل بانندے اعتراض پدے دو اڑوہ مسلوا اعتراض دے۔ نو پدے دہ دوہیم حصہ مہونگ دایت ۱۰۰ پے زائے دایت ۹۷ نہ شروع کول۔

نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ اودھغے جوابونہ اواہت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شنورے اہمے خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پے جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ مہونگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفتہ مہونگ پے مشرا نو عذابونہ راوتے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن داللہ پے حکم نام لگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) و شری (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ دسلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاوڈو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) مہونگ دحزن مع کوے حالانکہ اللہ ددے خولود پارہ دوہے فرشتے حاروت او ماروت راہنگے وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ مہونگ دچلو مشرا نو ددین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا دشراک او دے اہے خبرے مہونگے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی نیک باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہ داللد حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتخاذا الولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لکن لکیون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہہ رشتونے پیغیرے نوستا پر رسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی: جوابونہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذاک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوجازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے نہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو داوم او اتم اعتراض در میان درے خبرے وی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و توحید مرکز و نونے نبی اسرا کیلونا سو کپیکہ شرک و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو کپیکہ ابراہیم دعاوہ۔ نو لے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لونا نیام کر اسو سق اوتیلخ و نونہ سو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پے ٹویل قبیلہ چہ نہ چیل دین کے پچلہ پے شک اترد کے لے۔ کلہ یوخواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہ داللد حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا اور واپ طواف۔ چہ پچلہ خود صفا اور واطواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمروۃ من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دحر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔۔

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہیل ملک (۳) اصلاح ذہیل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قران کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (ملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما لکم۔۔۔)

بیایان درج پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ لگی زندرنگ جہاد کے ہم رواڑہ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہیل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن انحر و المیر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الخیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل داللد پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرود کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ خے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکوے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالونہ دپارہ دخرج کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (داللد در ضا دپارہ)

او ایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے لہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلوود توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ آیت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابوندو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ آیت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۰۹، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل آیت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نود الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزور سے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکورا ملک دجہا ہرازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کیگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون تہودے۔ یعنی عیسایان نو تہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشترکانو پے دگورہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون آیت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو پے دگورہ دو چھہ عقیدہ دستیت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو عاجزی بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عاجزی بیا نیگی۔
۶-	دلک یہود یا نوسرہ آیت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے آیت ۶۱ کے عیسایان سرہ مباحلہ۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر کردہ آیت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علينا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر کردہ آیت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا ولنا
۸-	دبی اسرائیلونہ وعدہ اخیصل ذکر و۔ آیت ۸۳ کے واذا اخذنا من بنی اسرائیل الاعدون الا اللہ...	عاموسلمانو نو وعدہ اخیصل ذکر دی آیت ۱۸۷ کے واذا اخذنا اللہ بیانا الذین اذوا اللہ لیسبوا للناس.....
۹-	آیت ۱۵۹ کے یہ کاتمین حق باندے لعنت دھنے کیو	نودے آیت ۷۸ کے یہ مرتد باندے لعنت دھنے کیگی۔
۱۰-	آیت ۱۷۴ کے وانی چکاتمین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کزی۔	آیت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچہ اللہ پہا کا ما تو دنیا واخترہ سرہ باللہ خبرے اونہ کزی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویجاہد بیٹو بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہا ہرینوا دھنوی دجہا ہرینی بیان دے لکہ ہرین
۱۲-	آیت ۱۹۶ واتموا الحج والعمرة للہ	آیت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہ انکاری کافر دے
۱۳-	آیت ۱۳۰ کے وواعظتہم بعلم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سوچو دے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سوچو نیگی او کہ اللہ نہ پو نیگی۔	آیت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی اوزرمانی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

امتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی آیت ۳۳، اور بی بی مریم آیت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پہ آیت ۴۸ کی بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پہ عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دیرمباب کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شیکو دعو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ تہ ابن اللہ والی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر

ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین یو۔ نودے سورة کے ددے شیکو وارو دعو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے او خبر وچہ ددنا خواہشات دی نوزہدین الدنیا دپارہ ہغہ بیانوی آیت ۱۴ (۸) سورة ممتاز دے پہ اوچو تولو دعیسیٰ آسمان تہ آیت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد آیت ۱۳۴ افا سن مات اقول القلتہم علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پہ نور و خرد باندے آیت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلنتہ ثلور وارے توحید و نو دلنت اووہ وارے توحید ذکر کیگی۔ ہلنتہ ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نو دلنت ۱۵ اعتراضات اوو

دھنے جوابوندو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نو دلنت ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڈہ دلائل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہ نو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامین نو کوم چہ تیر و پہ سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پد ریو حصو باندے (۱) آیت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضونو کوی دسکرینو طرف نہ

(۳) آیت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق دا ڈاڈہ سکے بیا نیگی۔

بیاد دغہ سو سے حصہ تقسیم دہ پد ریو باو باندے: (۱) آیت ۱-۱۰: (۲) آیت ۱۱-۱۸: (۳) آیت ۱۹-۲۵: (۴) آیت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبر لوی او ڈو سے خبر دگورہ توحید دہ۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از محمد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و مؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یو ڈو لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۶-۱۳۵
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولوبیان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولوبیہ ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلولو عیسیٰ
۶-	ذکر صحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانکنو ایدر کیم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبہ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پتا بعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط و اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد قتل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذعقاد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پہ اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو بابا اولاد دے
۱۷-	خاتمہ پہ بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پہ بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د در یو ڈو/فرق خلاصہ کوی (۱) مؤمن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پہ نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پورے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواجر دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے اچکا تو چدھے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا مومابین کے۔ جو اہر القرآن درتہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوامو حقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ آیت ۱۰۰	واللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹	(حکم رعیت تہ) چد قرآن، سنتو او دجیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۷ آیت ۱۰۱	صلوة قصر (مومن پہ کوے پھر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰	حاکم ادعوا موم داواڑو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ آیت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۶۱	اختیاط فی القتل (وماکان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ آیت ۱۰۷	داحکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے داواڑو حصو۔

نورو آیتوں کے تنبیہ اور زواجر دی

دویمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان ددرو یو ڈوکوی (۱) موشین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ مومناتو زواجر پہ ۳ آیتوں کے زوہے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتوں کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواجر (رفہ) دی۔

(۲) منافقین چو والی یوشا او کوئی مل شے۔ چدے پشان د لسٹوزی دمار دے زواجر ڈکردی پہ ۶ آیتوں کے زوہے او پہ ۱۷ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواجر ڈکردی۔ (ٹولون زیات زواجر منافقینو دور کرے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح اجماعی دے حکم کھلاخ اژدی حق نہ دے۔ تہ زواجر ڈکردی پہ ۱۲ آیتوں کے زوہے او پہ ۹ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواجر ڈکردی۔ (پدویم نمبر زیات زواجر پوجہ ظلتو/اصل کتابو/عالماتو دی)

(۲) امتیازات دصورہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورہ متازدے پہ بیان داصولود معاشریے	۲-	سورہ متازدے پہ سربراہی د سڑی
۳-	سورہ متازدے پہ بیان دتقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورہ متازدے پہ حکم د حفاظت کولود مال د یتیم او دے وقوف
۵-	سورہ متازدے پہ زکولود مہر خپلو خصوصتو	۶-	سورہ متازدے پہ بیان د ۱۳ محرماتو چدھنوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورہ متازدے خصوصتو پہ ادب و رکولوسرہ پہ د رو پر طریقتو آیت ۳۳	۸-	سورہ متازدے پہ منع کولود نماز نہ پہ حالت دے ہوئی آیت ۴۳
۹-	سورہ متازدے پہ بیان دقتل خطا اول عمل (قصد) ۹۲-۹۳ او دفعت پہ قاتل	۱۰-	سورہ متازدے پہ بیان دصلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورہ متازدے پہ بیان دقوتو پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورہ متازدے پہ بیخ دوئی دھمکونج سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورہ متازدے پہ زجر مومناتو تہ پہ دے وارے چہ پکے نار نارنا زکروے آیت ۳۰/۱۴/۱۰	۱۳-	سورہ متازدے پہ بیان چہ یوہ حصہ یو وخت کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورہ متازدے د تدبیر د زکروے د شیطان (پہ مقابلہ اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورہ متازدے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۴ پہ یو وخت سرہ
۱۷-	سورہ متازدے پہ رد دھو چو والی چہ مومگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورہ متازدے پہ خاص کولود تلور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورہ کے بیان د زکروے د خلقو لکہ یتیمانانوادے و قونو ہم شہ مگر نوم نساء نے زکونکو دو چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے

وے۔ (۱) بزک (۲) مانی: دوزک و فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نودے فساداتو زکوا و لو د پارہ کیدو۔ مگر طرز حکومت نافذ کرے شو چدھے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ

مشرکہ فائدہ آہستہ شی۔ حصہ دچا ذاتی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد موزک قتل کرے شو۔ او کیوزم ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنہ فلسفے

مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ وہ نودے نہ نجات حاصلو د پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہرے بک دہ حال دو۔ چہ چاہتہ تہ لور زریے و کرے شو۔ نعل ۵۸-۵۹... ظلم و جبر، مشورہ... بائیسیکہ، علی حوون ام یزیدہ فی التراب رخ بہے تور شو۔ اوسوج کے پو چہ آیا ہم دھنہ رسوائی تروند

تیر کڑی یا کدے چہ لہر زکی کے ناسا۔ سورہ تکویر: واذا موءودہ سحلت پایک ذنب قہلت: ترجمہ: او شو وخت چد تروندے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکڑی شی چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبی افرما سیکل چہ شو واقعہ دچیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نوفرمانی چہ شکار پنے ڈیرہ مودہ وکروند۔ باہر دوم۔ چہ کورتہ راقلم نو یوہ نکلے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یو خواہے چہ لہ واقعہ

بیانوی۔ اول بل خود نبی دستر گو مہارکونہ او کھو دارے و نکلے۔ ہم ددھے د جہالت د دور خبر دہ چہ یو وارے صحیح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور تروندے نکلے۔ دہ ورتہ او دے چہ د جینی بہ پہ ٹو

را کرے۔ ہنہ ورتہ والی چہ دود او خانوہ دہ ورتہ دوہ او خان ورتہ کرل۔ بیابہ چہ دچا ہم لور او شوہ۔ نودہ تہ تہ تلل۔ او دچلے لور پیکشک بہے کور۔ او داو خانو مطالبہ بہے تے کور۔ چہ شو وخت دا صحیح ابن ناجیہ

وفات کیدو ۱۴۰ جینکئی نے پہ کور کے تروندے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ لے ذچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنانا د پارہ ہٹ زانے نہ و۔ ددوی حقوق

کمل پایا۔ دو نوقرآن کے دزنانا نو پوم سورہ نساء رائے۔ چہ زنا نودے ددوی مناسب حقوق ورتہ کرل۔ مگر زانا نہ چد قرآن نے خبر دہ نو دینرے رائے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوقو

کوی۔ دوی نجل حیثیت او مقام او نہ چہ نندو۔ نبی تہ یوحنا بی رائے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی ورتہ ددے وارے د مورتن یاد کر و پہ علوم نمبرے ورتہ د پلارتن یاد کر و۔ مگر نور و اتوا مو پہ نقش قدم مسلمان

توسم بہ مہنیشہ ذلیلہ او حواز مری۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقیہ سورہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دوپہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پخطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رودتو دعام ندی
۲-	اصول داصلاح دمعاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل واحرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساتی نومعاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہرکلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ ردپہ شرک فعلی (نذر دغیر اللہ) کوی چہ داسم داصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف اشوہ بارہ دعیسی کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر دغیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چاسرہ وعدہ کڑے دی ہند دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اوتوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہند حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ وکڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر دغیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل چہ قرآن نور دے	۹-	۱۶-۱۵ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رزنا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ دکفر لکوی پہ ہغو چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل احرام وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالاتو داصل کتابو او ذکر وعتونو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائندے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپہ مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو اونکاح اهل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقانہیل
۹-	بیان حکم دسارق اوسارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسی اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولونو انبیاوند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان دتفصیل ددیسلاو پدے ردکوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام اوحالات دمتکاسلیو (سستو) پہ اومردو اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ ککوی چہ ہند اللہ درحمت بندو الے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ اوقباح/خباشتونہ بیانوی داصل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) وکوی مومنانونتہ پہ موالاتو (دوستے) داصل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اود بل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التلیخ او طریقتہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ دظلمو رد مقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

بیان دھنھے ٹلور و مسلوچہ متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہنھے ٹیزونہ چہ اللہ حرام کڑی دی ددے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہنھے چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہنھے نذرونہ چہ انسان نئے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ ددے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او ددے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او دوہ ناجائز دی

تائیداد پدے ٹلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصید واتم حرم ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما تم وما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لآخر مو..... ایت ۹۶ اهل لکم صید البر ایت ۱۰۳ با جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷: والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنہیث (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۱۳: وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنہیث (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دو ہے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دو ہے دیوکار د تعظیم دو ہے حلال حرام شی لکد روڑے پہ چہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ
- (۵) کلکد دو ہے د عزت دانسان نہ پوشے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوی پہ ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یو حلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دو ہے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لئی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا اوایہ چہزہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہباسی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و توحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدہ دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چٹو لوتہ خوراک و رکوی صرف نصار اؤتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دیکھی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تخریمات العباد اوشو چہ مشرکانو بہ دزانہ پیزان بند کو۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل تخریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادو گر و جیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و آئی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اوشو او جوا بونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی او جوا بونہ قل سرہ مطلب دا چہ ربی د نبوت عمر ۲۳ سال و دا وٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ بہ جوا بونہ کوے
- ۵- د ثلور و واژو اقسامو مشرکانو رد دے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملکہ ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول دٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملککو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے وے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے و دچپل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنغوی تہ گمراہ و پلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکانو لکہ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ در کول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ در کول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضامینو پیدو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تخریمات اللہ تخریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات ولاارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ توہ ورپے راواخلہ زکہ چہا بنیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورسنود مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر وروکوی مسومانو نہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو منانو نہ خانی چکلہ اللہ یا کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عاجز کی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان دامداد و موسیٰ سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ دامداد بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرُ بِالْعُرْف	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دہنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو منانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدو میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورسنود جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دہنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو دہنی دزمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم دظہیمونو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دہنی چہ اللہ ورسنود کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دتقریر دہنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے دجہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ ہشتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے دے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چانہ نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بہ نہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاللّٰهُ الرَّسُولُ (۲) بیان دپیزو او صاف نو دمو منانو ذکر کوئی ایت ۲+۳ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادہم ایمانا (نکارہ کوئی اثر دایمان) (۳) و علیٰ ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) دے نہ ورسنود واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی وروکی چہ کہ لگ ہم یے نو دقتال نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار دقاعدہ یے لگو لے دہ دمو منانو ہنے پیزو صفا تو کے نووسی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ نہ نہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شا کوئے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان دجہاد کے دقران او سنو تالیج ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو منانو چہ ہغہ دو زادہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ دپوئل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ ورسنود... داتفریح کیگی پہ دویم صفت دمو منانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دام نہ دایہ چہ مونگ کم پویا اسلحہ ہشتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ ورسنود... داتفریح دہ پہ شلورم صفت دمو منانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونگ کوئے۔ صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونگ تہ قران خالی۔

سورۃ توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ انفال	شمار	سورۃ توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پڑنی)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء علم (اے رسول تے نہ پڑنے) مفرد صیغہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم و غنیمت و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم و فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	پہ سرد سورۃ کے او دے چہ فاصلحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نو پسر دے سورۃ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بابائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مانو ذکر و پ شروع دسورۃ کے ہم او پ اخر دسورۃ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقا نو بیانوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو مونز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقا نو چہ دوئی چہ تہم پدے باعدو عمل نہ کوئی

نومونہ دسورۃ: دسورۃ لکڑو نو ہندی: لکڑ (۱) سورۃ توبہ: دسورۃ مانو نہ لکڑی شوے وہ نو دھوئی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورۃ برآت: چہ اعلان دبابئی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورۃ مہاجرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نہ دی و دوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرکہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاثرہ: کستو کئے: دمنافقا نو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورۃ دی۔)

امتیازات دسورۃ:

۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و فرق اربعاو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تقسیم دشترکان چہ کو م تا سرہ جنگ کوئی
۳-	سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان و اوصاف نو دمنافقا نو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و حکم دشترکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و غزوہ حنین او تبوک	۶-	سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ خیل بجران او مولیان بہ پہ خداے توبہ سرہ نہ بیسے
۷-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و عمارت اور آیت ۴۰	۸-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و مصارف و فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورۃ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و خیرا تو نو دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و جنازے نہ کو لو دمنافقا نو آیت ۸۴

مقصد دسورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان و فرق اربعاو

(۱) مشرکان (دوئی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ تا سرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ تا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خواڑی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دوئی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شے)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلوث حصوں کے تقسیم دے:

- (۱) آیت ۱-۲۸ پورے: پید کیے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو جو ہات خانی۔
- (۲) آیت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد وجویات ذکر کو ی۔
- (۳) آیت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) آیت ۹۱-۱۰۰ سورۃ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ شہر دے عمل او نہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکلے۔ جواب ور کو ی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چہ کلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا آیت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورۃ رائغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پید شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتے زندہ ویلے نو ماہم او نہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورۃ کے خو امان نشتہ کافر لہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و دے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ دے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن آیت دے یا نہ دے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن آیت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو دلتے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہادے دیو سورۃ دہل سورۃ

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ توحید ذکر شہوہ پہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلہ انجام ذکر کوی دسکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ نکلے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	نکلے سورة کے مسئلہ قتال ذکر شہوہ۔	۴-	نودلہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کولے لہ بہ جہاد کولے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکر شہوہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ توحید ذکر وہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ توحید شہوہ د مشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویشن دی۔	۸-	نودلہ ایت اللہ کے ذکر رختن و خلق کوی اودھغوی در چہ ذکر کوی۔
۹-	دلہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلہ دیونس دقوم دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱-	نودلہ ایت ۱۳+۱۰۴ کے پینور دالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲-	نودلہ ایت ۲ کے وائی چہ رختن سرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدم صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہوہ دشرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کڑے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائل عقلیاد مع تفریجات (نکلے دلائل ذکر کوی نوپارے مسئلہ توحید تفریح کزی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دقوم یونس	۳-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہوہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کڑے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان دا دلایو دتقریف اودھغوی درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تہ دے در کڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحد دسورہ

دسورہ یونس

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو ددے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دہجے کوی دشرکانو

(۲) ایت ۱-۷ آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے نکلے مسئلہ چہ کومڑوے حصے کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دقوم نوح اوقوم فرعون شی اوکے چاومنلہ نوانجام بہے دقوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب ددفع کڑو۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوے اگر چہ ڈوے مقصد توحید دے مگر دلہ تہ قران نکلے کڑے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پو بندے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہ تہ نوہیت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعدوے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوں دوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شایہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۳-	واقعہ دوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴-	آخر کے ادفر مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زورہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مر حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مر حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورہ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورہ نو چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورہ نو تہ ذوات الراء ندی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورہ راوڑوں۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورہ نو نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔

اقتیاز سورہ ۱۰: متنازدے پہ بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و ندوی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لے شی)

۲) سورہ متنازدے پہ مطالبہ دسو سورہ نو نو آیت ۱۳ (اگر چہ نو سورہ نو نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورہ نو نو مطالبہ صرف دے سورہ کے دہ)

۳) سورہ متنازدے پہ تفصیلی واقعے دوح باندے اگر چہ سورہ نوح کے صرف دوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے تختہ۔

۴) متنازدے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳

۶) متنازدے پہ آیت کان عرش علی الماء

۸) نوح تہ بن نوح من قومک

۱۰) متنازدے پہ آخری آیت چہ سورہ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورہ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورہ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل ددے تلور و مسکو:

(۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا اللہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ دوسے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے دتہ و ادورولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم مایرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسکن مالمیں لک پہ علم ایت ۳۵ ان احوذ بک ان الشکک مالمیں پہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشہ)

بیابا رے واقعہ راوی داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (دریت کڑے سنے رے راوی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا او گورہ
عالم الغیب نہ دو داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (دریت کڑے سنے رے راوی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا او گورہ

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما درب پہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (او گورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب ورسرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان من کان علی پیمتہ... شاہد منہ (نو چہ ستاداشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کینے تلیخ او کڑہ)
ایت ۲۸: ماسرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تلیخ تاسو لے بدگنوںے

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہم راست تلیخ دے مونگ شہ ترغیب تلیخ راوی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل ویزان بالقسط تہم داسے تلیخ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تلیخ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داؤل پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تلیخ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا...! دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ او گورہ: ما یشتا بہیرتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خوملا نہ یہ نو لے دزانہ برے کو بے درتہ او وایہ چہ ستاد مشلا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ بشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزمونگ دا امید نہ دو زمونگ خودا خیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قصے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ واژوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زمونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بزہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ دخلق ایمان ولے نہ راوی (نوجواب: ولوشاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے دو

پہ آخری ایت دے داؤل لے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چہ مسئلہ چاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واژہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ژوبے مسئلہ العباد اللہ وحده: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ بے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او وبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یہ پہ غم جوئی کے واچوی او پروہ روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واژہ مسکلے بے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلور و مسکووے او پدے مسکوواقتات دہم بیابا ذکر کولشی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راوی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی دوژو باندے واقعہ موسیٰ راوی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہغ سورہ تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑوٹھا ظورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہو ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواتے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ ے فرشتے اوندہ پندہ دے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ پہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دعوہ دعوہ ثابتہ کڑہ پہ واقعہ اود انبیاء سرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دعوہ ثابتہ کڑہ پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفر مائل ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بآئین... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلا تیار ستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑی ورتید پونوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دہر شہ نہ خبر دار دے - وللهامنی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ دے واقعے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکنوا الی الذین ظلموا میلان اوندہ کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دمر (دے درے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلارچیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپردی کڑے پردی سرہ سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تہ دروز و خلاف دچیل پورور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل یے بہتر اود گنزو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل د مخلوق بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- دائل کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی یے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرو۔ نو کنوی تہ یے دروز و روزولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجیت کڑو اومر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ کے راعلل اود پلارے نہ خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ را منتقل شو۔

مماثلت دواتقا تہ پہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہ روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک او یجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈمخو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پیتنگلی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دغار ٹور نہ پانڈمخو کے روان ے مدینے تہ پیتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی ادر ماہیل چہ زما اوخو دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفتہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کور والا و بدنامہ اوگولہ نوتا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دم دینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتہ و تہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پور ز او اے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلے ثابتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اوے آیادوی برہ اوعلتہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے اوگوری	۲-	نودے سورة کے داللہ دکائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی اوکوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورة افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ ادشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کوے
۵-	آیت ۴۰ کے اوے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شدتہ	۵-	نودے سورة کے پتوحید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیاوی مثال ووچہ یعقوب او یوسف صبر او کڑونو انجام بے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے ووچہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرفہ نبی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اوے (واما اکثر الناس بموءین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (واما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجلا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دروغے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورة

- ۱- سورة ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران او شی۔ او دھنے باران سرہ خوڑونڈ کوشی۔ گندونہ رابا ہر شی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدوے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکونہ

تقسیم دسورة: سورة ۴ بابوں دے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیایات ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑولے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔
- دریم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چادائولے دی جتنے جتنے او چادی پیدا کڑے۔ او دایوسے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- نوپتہ اولکیدیہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلورم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدوے فرشتے نوپتہ اولکیدیہ چہ ٹول مابہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہرہ چہ دہ لایق۔
- نو اوگورہ دا قرآن چہ دے رالیگے۔ اللہ دے رالیگے نو لدعوة الحق۔ آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑولے۔ خاص اللہدہ غوڑولے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یونعت داللہ ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑہ چہ ملگرتوضاحت او شی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیامثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ اوبہ ددہ پہ اواز دے غلے نہ شی رارسیدے دغسے غیر اللہدہ تہ اءاد پارہ نہ شی رارسیدے۔ جتنگہ چہ دا ابو غوگورہ ستر گے چہ لاسونہ شہ دغسے دھنے مڑدی ہم ہنہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول رابا ہرشی لکہ دغوڑ پشان مگردا بگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہر نہ دی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقتو تہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یتغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکرکانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنویا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمرگیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دینغیر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شراوہ باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے تہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ شروان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تہ گراہی او ویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

اقتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پیمانہ مثال ۱۰ کلہ، تو حید ایت ۲۳۔
- ۲- سورة ممتاز دے پیمانہ ۱۰۔ چہ اہر قوم تہ دھغوی پڑہ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے پیمانہ ۳۵-۳۶ چہ اہرہیم چیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔
- ۴- سورة ممتاز دے پیمانہ ۳۵-۳۶ چہ اہرہیم چیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پھر پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر داتیشیر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پتقریر دشیطان چہ جہنم کے ایت ۲۳
- ۷- سورة ممتاز دے پتقریر دشیطان چہ جہنم کے ایت ۲۳

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ اوتذکیر پائام اللہ (فندورکول پنےمتونو داللہ او عذابونو داللہ)

خلاصہ مختصر: اڈوسے ترغیب و رکوی تران تہ اویا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیاییت ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیانونوی چہ چہ مسئلہ بیان کڑہ نوہفہ سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکرکیں بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالونہ ددو فرود دشکرکانو دشکر مثال اودموسحد یودکلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمردانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پے آرزوگانو دمجربانو پے مختلفو اوقاتو کے ایت ۲ لوانو مسلمین (دمرگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان دالوالجن او ابوالانس دیدا کیدو چہ شہنہ بیداکڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بالونو دجنم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کہف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نودع سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع ددع سورة کے
۲-	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نودع سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانوی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د ختے نہ پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴-	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑ۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول ما تہ دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مؤحدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸-	ایت ۴۹-۵۰ کے (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ جَمِيعًا لَّعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ) د ان عذاب الوالعذاب الالیم)	۸-	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانوی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹-	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگارنگ دلائلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چارپایانو باندے
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مجھے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) پہ بیان د ہنہ خزع چہ خپل طاقت بہ تے خپلہ تباہ کوو۔
- (۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجمع دی۔
- (۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغله وو چہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثره (رنگارنگ عقلی دلائلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپگ بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعہ (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ اوزی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیہ بہ دے چہ نعمتونہ ٹول ما دی پیدا کڑے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران تہ او واقعہ د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	ایت ۱۲۵ کے (ادع الی سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور درو کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چا و اس در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھرکلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای امر اللہ۔۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی ٹلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکلے تے دے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکلے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	ایت ۹۹ کے اوے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	ایت ۶۲ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگمراہ کو نو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۱۲۲ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۲۷ کے اوے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جہ ضرور در کو دم۔	۶-	ایت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ ایت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	ایت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	ایت ۸۸ کے اوے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	ایت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	ایت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نو فرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نو د ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او حجت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانی آدم...
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے ایت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جنا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے ٹلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مُشترہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنک د شعائر اللہ سبب لُزول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لُزول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھراء الرسل سبب لُزول عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ ٹلور و حصو باندے۔

(۱) ایت ۱-۵۸ پورے: پدے کڑے سبب د عذاب (شرک مُشترہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیل نو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے دہوے وارے عذابو نہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر او بل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و سورہ دہنی معنی لغت کڑوسرہ متر حیا مہ پورے

(۲) ایت ۵۹-۷۵ پورے: ہنک د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) ایت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُزول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہرکلہ کے دالو رسول گمراہ دے کہے نا او یستونو دا کسے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) ایت ۱۰۱-۱۰۶ پورے: استھراء الرسل سبب لُزول عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہغہ د قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہمعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر ددے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفٹ ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبیدہ تے ویلے دی او روح عبیدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پنزم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شوعے وہ پہ سبحان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اوس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قرآن کے رالیگلے دے)
۳-	آیت ۷۶ اودے چہ کلمہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ پھرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جو انونو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۴-	آیت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	آیت ۴۹ کے وائی چہ افسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلینا مالی ہذا کلب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	آیت ۴۶ کے اودے چہ قرآن او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	آیت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلمہ متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	آیت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور و اخبارتونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / اخبارت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۹-	قرآن پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ تر سورہ احزاب پورے ادر یمہ مسئلہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خاشا ت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پدیراوسا بوسرہ۔

اختیارات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روژو چہ یہ بہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت اوسوی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دخاشا ت یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مفصلہ سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعاۃ اربعہ۔

(۲) خاشا ت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانیوی پدیرے اسبابوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسئلہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے آیت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منھم کم لہستم قالوا لبئنا یوماً اوجھض یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان د حالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوماً اوجھض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبیؐ پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیماؤ سردار دے مگر پند ورتنختہ چہ صابہ کیگی۔ آیت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غداً نوچہ پیغمبرتہ پینختہ نوبل بہ ٹوک دی چہ

عالم الغیب ہئی۔

(۳) دریمہ واقعہ دوسوی اوجھض حضرت چہ اوگورہ دواڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰؑ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت دوسوی نہ وعدہ ہم آختے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ آیت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نودو کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبرو۔ یا ولی مگر ولی خوضرور۔ نو او گورہ دیو تو م پیڑ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یوبل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیڑ زہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا خلور واقعے دے دیارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہہ پیغمبران نہدی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دوہ واقعے ذکر شی۔ نو یواختا شت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیڑ یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ تاہتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاندہ احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دویر وجہ (و قتلک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پر ہے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) دریر وجہ (لذنیما تگون و بان علیک) دادنیما بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد آئے چہ یو یلتما مال طہال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشوہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چودوی اویوہ ددے نہ چووائی چو اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چو اڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چو اصحاب کھف چوکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چو صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چوکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا وچو دھنے مالک وکیل چیزہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دبل ظالم خبرہ بیانوی چو ماتہ ب اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چو انما الھکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہغو دے چو ہغو وائی چو عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چو انسانانو کے دا اوچت مخلوق وو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چو جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نورو انبیاء عجز بیانگی لکہ زکریا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو وو پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چو ابراہیم پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف وو ذیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈ او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چو ہر شہ بہ ترے داظم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوقا تو چو دا اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چو دا اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چو دا اسمالی مخلوق دے او خاص طور دجرا بائل چو دلائیکو سردار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چو: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ راتلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چو ان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چو خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چو کھورے ورتہ را نور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چو پدیر جو سرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزل ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو اڑو لجا طور سرہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعا تو اربعاء سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسانی دو اڑو مخلوقا تو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد الہان باطلہ نفی دصفا تو الوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مانے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زامہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کوکم خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قران نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی دھغوتہ چہ قران سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القران دو چہ قران م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقران مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القران دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقران دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دتہ ورسرہ سدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قران م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دموحد بیونہ بغیر بہ دچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھے سور تو نو نہ پتر قے دے چہ علم غیب او تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقہ دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پہ دعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ ہفتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی سخی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وواڈم تہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ برہنڈیگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس بکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱-	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوا انتظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱-	نوپہ شروع ددے سورة کے اقرب للناس حسابہم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲-	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قران نہ رخ داڑوی نوژندہ در لنگ کرم	۲-	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم بلعون اور ی مگر عمل نہ کوی۔
۳-	رد دشرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف اوشو۔	۳-	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ را دہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم بلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چہ اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہتہ۔
۴-	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴-	نودلتہ عجز ذورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵-	نودلتہ پرے یو مثال بیانگی چہ اوگورہ یونس دمی پیہ ضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶-	آیت ۱۲۸ کے اوے چہ ابادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶-	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زک م تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷-	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷-	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف نہ دی او ذہیل زانہ مصیبت ہم نشی لڑے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸-	ابتلاء دا نبیاء بیان شوہ	۸-	نودلتہ اکرام دا نبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کزل۔
۹-	آیت ۱۳۳ کے حکمت و ارسال الرسل بیان شو۔	۹-	نودلتہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحید پیغمبران راہیگے دی۔
۱۰-	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰-	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱-	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱-	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء سورة رعد ہم مقصد وو۔ مگر ہلتہ پیدلا کیلوتنوعا باندے وو۔ نودلتہ چہ حالاً تو دا نبیاء سرہ انبی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پیہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہتہ اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ واقعہ دا براہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پیہ آیت ۱۰۷ و ما ارسلک الا رحمت للعلمین
- (۳) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ قلنا یا ناز کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پیہ دعاء ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پیہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پیہ دعاء یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ زک مہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پیہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بالونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ او رسالت او قران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پیہ دعویہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پیہ سابق پیہ واقعہ تو دا نبیاء دسرہ (دسورة مقصد باندے رزا اچوی پیہ ذریعہ دواقعاتو ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف دشرک کونوتہ او بشارت مومنانوتہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورۃ الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورۃ النور)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ الانبیاء	شمار	سورۃ الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقتراب للناس حسام (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورۃ کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورۃ کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۷۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شکوے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۷۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑو لے
۶-	ایت ۲۹ کے دقرینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشوہ	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورۃ کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابراهیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا براہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصصنا من قریہ تو مزہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دقو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورۃ: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) تتریمات اللہ (۲) تتریمات العباد (۳) نذورا اللہ (۴) نذورا العباد۔

امتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے نور زو لے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

تقسیم دسورۃ: سورۃ ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرکانو، تہاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ دسورۃ، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرکانو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتوحید پالاؤ لہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ ددہ بخ روانیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بدورلہ پدورہ جنم کے داخ روان کرم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دہخو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدا کش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دیکار نو ترتیب دکر کڑو۔ چتا سوا کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دیکئی نور کارندہ بیانوی۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھغے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھغے رخ روانیدو۔	۷-	پدے سورة کے اوصاف دھغے خلتو چہ قران پرے نہگی۔
۸-	تخلی سورقونو کے بیان دعقائیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو دجنگونو اوشو۔ طہان خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو دجنگونو بیانگی۔ دو مونو چلو پیغمبر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ ادا زکوی نو دوی خوچ مٹم نشی پدا کولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغستو باندے دوی سرہ دلیل ہم نشے۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شاہ برد د شرک او کرہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد فلاح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شو۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچدو حیدر رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شو۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغہ کافرشی کامیابیدے۔

مقصد و سوزة: اثبات دتوحید پالاؤ لہ الشکاشہ (عقلی، نقلی، وحی) او رد دشرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پداوصافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دفاکدو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہغے ایت چہ کہ مشرک تباہشی نو اللہ اداو ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پداو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلخ الوجوہ باندے چہ تونہ بدورہ او پرموسم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے اوے چہ دطور سینا پیغمبر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہغے ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نو اللہ بدنیان تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورة: سورة ۵ حصے دے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۲۲-۱۲ دلائل عقلیہ پتوحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدی پیغمبر انونہ پمسکد و توحید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شی

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القران

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکرینوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی دہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالوڈ کر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نو پدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی دہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی دہ)	۲-	نودے سورة کے پدہ مسئلہ وضاحت کوئی پینو مثال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خورسومگ ٹوندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دہی پینو بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خنداگانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پینو دخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوٹو۔ (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دہی دبی بی دصفاے بیان دے (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دمو منانو صفاٹ لفر و ہم پینا فظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایتونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پینا م شاکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہندے چہ زنا نوزان نچا کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پینو شرک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مثالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پینا دمرتبے اوصفاے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پینا د دفع فحشاؤ/بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پینا دتہمت پینا دگدائو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پینا دسزا گانہ نو بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پینا ددرے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پینا دتعلیم دسلام دینہ کیدو کرتے۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پینا د ۲۵ قسمہ ہندے چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ہندے۔

مقصد دسورة: دفع فحشاؤ/بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول او بے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پینا دجرم ثابت شی نو پینا پرے رسم مکہ پینا دجرم رسم کول پینا دمازوم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایک الازانیہ دبدکارو دمحلس نہ لے شے۔ درندا خو تہ دھنوںے صفائی کوے۔ درندا معاشرے لہ ناصور پینا۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چا چہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ ڈرے اوونے۔ زکے چدحق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہ سڑے اوخزہ دیو پینا نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل پینا او اس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خزہ و پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلو نڈانو (ھلکانو/جینکو) نہ دوادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پینا بے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پینا بی بی عائشہ اودھنے صفائی دہی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پینا پینا نو ہوس/قرعہ بے دا جو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنو مصلب پینا نو بی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پینا پینا کے پینا مقام باندے پڑاؤ داچو د شہے تیریدو پارہ۔ نبی دمحول مطابق دفعہ سڑی پینا پینا دملگری کے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ پینا حجت دپارہ

لہرے تہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پینا اوشایدو۔ ہندے دمشکوڑو/مرو راٹو لو باندے شود۔ پینا بس راغلہ دہ نو قائلہ تہ۔ دہ او اس سوال پینا کیگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شہگہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ دہم لظاہرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوچہ پاسنہ پینا کجاہ/ڈو لے کے پینا تہ۔ نو چہ صحابادو کجاہ او چہ لہ نو دوی تہ دمرہ پینا نہ

لکھنے کے لیے بی بی عائشہ موجود تھیں۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحابہ چھوڑنا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہل پڑا اور ارام تہ قافلہ کیوں نہ لے لے کھانہ کے بی بی عائشہ تھیں۔ پریشان خوشی
مگر مطمئن ہم دو بہ زکے چہ نبی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پہلے پہلے بہے روستو یوحنا بی راہ اراوان کڑے۔ دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ قافلہ پاتے شوے ساما نو نہ راوڑل۔ پیدھے موقع یہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ پہلے ہم گولے
دو۔ نو نبی مطمئن زکے دو چہ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم خیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذکی نہ حرج
دے۔ نو چہ بی بی عائشہ خیل مقام دارام تہ را غلے وہ نو گوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا قافلہ یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلہ پہلے ہم اور سوی۔ خادر
نے اونستے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ راور سیدو نو چہ شنگہ ہے بی بی عائشہ نظر پر یوتن وانا اللہ وانا اللہ راہ اراوان دے او ویل۔ اونچل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او
دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ قافلہ پہلے روان شو۔

دلہ منافقا نو چہ نبی گویا نے شروع کڑے۔ چاؤے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوانؓ پہلے داوخ سورہ راغلہ نو دوی اووے چہ اوگورہ داخبرہ دہ۔ زکے چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ
خیل مورہم بدنامہ لگوی۔ نو دے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ صحابہ ہم پہلے معاملہ کے دمنافقا خبرتے تسلیم کڑے۔ زکے چہ پر دیکھتہ خیل یواہ لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذفہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وہیاد دے سورۃ دا التونہ ۱۱، ۱۲،
وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت در ربہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین خیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ مابین سورہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نور سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کی گئی یہ آیت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شئی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولا رض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودت آیت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ پہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر یودی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	آیت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تخی دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ آیت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	آیت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	آیت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوت نے لوے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	آیت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقین تباہ دی۔	۹-	نو آیت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوئی۔
۱۰-	آیت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نو آیت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوئی۔
۱۱-	آیت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان د نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودت آیت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	لشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دخیلے بی بی یہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	لشی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ آیت ۱ کے پہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	آیت ۱ (سورة انزلہما...) آیت ۴۶ (لقد انزلنا آیت میثب...) مطلب دا چہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	آیت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے آیت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے آیت ۵۳۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ آیت ۳۰ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے نے (ہباء منشورا) و نیلے دی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر یو دقران بانندے آیت ۳۰۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے آیت ۵۳۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۹) سورة ممتاز دے پہ آیت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودلنہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیس/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعویٰ اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اتم ضللتہم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کولے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودلنہ تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملؤنہ لزاما (دعذاب بہدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شکہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دے دابر اہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی داقران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ وکوکے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعات او قواموسہ یقینو او دھنوی دانبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دو مسلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دامسلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوح، دھوڈ دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستارب پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواپہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہدوی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھدوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متازدے پہ دعا دابر اہیم و اذا مرضت فھو یشفین

(۴) سورة متازدے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ او ہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم انصرم ہم (زہ نہ تنگوہ زہ پدے بیچ کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خبر یم پھر جا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے موسیٰ تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہمالی فرعون لاؤشی دواؤہ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤڑے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلو القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل او مومنان م بیچ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدہد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت نبی او بے عزت عزت مند شی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوکہ کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلة تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ برادزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلو القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ ۵ بار ع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منوکوتہ او تسلی منوکوتہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دعلم غیب باندے واقعہ موسیٰ ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے چہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ سلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ ہمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان کوئی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ داؤد راؤڑی چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزتہ کو دوناؤ کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خبرنا انہ لیسرکون

دے دے ثلور واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوںے نوظلق بہ درتہ بدے ررے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نفی د علم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دئیٰ نفی د علم غیب کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ د قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوںے نوظلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائیل و د پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد شرک	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد شرک کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کڑم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشکران بہ ترے ٹکے راو باہم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نمونہ د بیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کڑل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائیل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۴ کے مشرکینو تہ چیلچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چیلچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نفی دشکر فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اولیماث او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہ دے پھر شہ۔	۱۱-	آیت ۸۸ نفی دشکر فی الدعا کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة متازدے پہ آیت ۱۲ باندے چہ د حرمنا علیہ مخرج (پہ موسیٰ) مونگ د نورو خزو نبی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة متازدے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة متازدے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة متازدے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسقی لہما
- ۵- سورة متازدے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة متازدے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن مے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة متازدے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے د غور زو لو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو امدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة متازدے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة متازدے پہ بیان د خزاند قارون
- ۱۰- سورة متازدے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزاند اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوںے بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ براءت استحال کے یو مفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکر خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پدے کیے بیان د مفاہم د بعاؤ، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنیا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشرک فی الدعاء وہ دے سورة کے پآخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موہلکا و حالات بیانگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دسکرینو ذکر شول۔	۵-	تاہی دسکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل تے دے دشیطن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دسکرینو اعمالو تے اعمال دشیطن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو پسر سورة کے مستضعفین اکزردے او چتومہ آیت ۵	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نواد پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تے او دے لاشخانی ولا تخزنی	۱۰-	فرشتے لو طے تا آیت ۳۳ کے فرمائی لا تخف ولا تخزن

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت دتلیخ دؤر باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشرکانو دشرک مثال یے دعنکبوت او دھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی عن کفشاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ اے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوزی ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو دشیطن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او دوستو دورو ایتونو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو قسمہ عذابونو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دعنکبوت او دھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دسورة : الا ابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تے)

خلاصہ دسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثمرہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ بہ ختمگی۔ او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابہ و بیان تے نفس نہ پریدی چہ زان لہہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سلی او خیل قبر کے بہ سلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تے نہ پریدی۔ والی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مدچیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماوکد وانوپاٹوے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورۃ پڑھاوکڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ اوگئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پیس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووے راولی۔ چہ کہ عمرو د نووے حومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اتر میرے پورے دہ۔ (ہفتہ واقعہ درمیدار/ گیڈی/ اودھتہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ اونور ولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے اونور ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ دوستوہتہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے اونسی۔ نو جواب ان ارضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانزے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کاروبار دے تجارت/ نوکری دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چہل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانولوسرہ بہ داخلق ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے سپوگے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد رکاری۔

(۶) او بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے اونچ شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنگے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہ ددے زائے نہ مگر وارل تنہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفتہ بل زائے بہ تنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفتہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورۃ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دنگھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی رادلی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعسر یسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودن ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اووے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے وو۔ نو دے نو مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاوا زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے اووے چہ چا مسئلہ او ملہ او بیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے اووے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نو بیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شو۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دنگست وقتی طور او روستو پہا پتے دھتھی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پہ دنیا خہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دو خسره قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید وبعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دوی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے مومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دجیوں کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو۔ ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستو بیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چہ دا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ ووراغلے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ ترانے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے پدغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلحے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے را کوی۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ ادا تاسو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے ددہ ددہ صندوقہ بار کڑل او ہر صندوق کے ددہ ددہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یو ادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلمہ دجا صرے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ او ہر شے نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دغوی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھتے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلمہ د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راجتاج کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کمزورے نے نو سبابہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلۃ اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پیدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پیدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پیدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسانو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کد انول سندونہ سیاچی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اودانولے اونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلۃ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه فتنے سبب جوڑ کیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلۃ اوصاف د مومنانو ذکر کولے شی۔ نو پیدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راڈوے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمر نو پیدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وهو اھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش دلو لو خلقو دمرہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی کله چه مہو جو نہ سند دی لہ راگیر کزی نوماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (وامر و نواہی) نئے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پرد د آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اودلۃ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پدایت ۲۷ چه کد انول سندونہ اووے سومرہ نور اووہ سندونہ سیاچی شی اودونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکدہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیونلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلتررد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دون من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یدر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے ادوے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ وابدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران اوشو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب د رب اللعین طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے ادوے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پے گوگنو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پے نورو اندامو نوم دقران نداوڑی۔ لکہ پے سترگو، پے گوگنو پے زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشکرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب اوشو۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجستی راشی نو صرف پو اللہ تہ اداوڑو او پے راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمو منانو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تہ راہد شے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے ادوے چہ خلق قران داوری مگر بیاد قران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمد تر وضا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پے زائے دچہ مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ دو حیدر ثابت کڑے شوہ پے دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ دو حیدر تاہیگی دلنہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پے ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم ذکارو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اءاذا ضللتنا فی الارض اءانالی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمو منانو بیانوی چہ قران داوری نو کسل پرے کوی اوشے پے او گدو چہ خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پے ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولنذقنہم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما اخفی لہم من قرۃ العین چہ ما داسے نعتونہ پیداکڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتذکرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد د شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہہ داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہنہ شہہ ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دغے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہہ دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زموگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغے شہہ دے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ ہما ہم دغے شہہ چہ مونگ درتہ خدا بان خونہ وایو۔ مگر دا چہ زموگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغے شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پے ٹکو دوو سورتو نو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغے دوو سورتو نو کے دلائیل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داوڑیل نو اوس داعقیدہ خیلہ کڑہ۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے ادوے مطلب دا چہ (وٹیا بک فطھر) زہ او دیکیم پیدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے تختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمت النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغے شہے او شکوک و شہاتوتہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اودے چہ ترے واڑوہ چٹوگ قرآن نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف بخ نہ بلکہ خبرہ نے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد و دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہونی پہدینہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اودے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چدوے زکے ادا سانو نوتہ نے چل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے ویلے دو چہ پیر الامر نودتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خائی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا توتہ۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و توحید ہم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قرآن اللہ رانا نزل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قرآن۔
۹-	ایت ۲۲ کے اودے چہ مجرمونہ بہ انتقام اہل	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکہ شنگہ دے دی توحید نہ و احوستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقو	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
 - (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
 - (۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
 - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالمؤمنین من انفسہم و ازواجہم
 - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی سنتو کے نموند جو نہ تیر و اودہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
 - (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ ہونقریظہ ایت ۲۶
 - (۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
 - (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تہ تا سوسر و کے دچاہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
 - (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
 - (۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانوں، زمکو، غرونو تہ نے چل احکامات پیش کرل نو ہغوی او مثل مگر انسان او مثل انسان ڈیر نظام دے۔
 - (۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم احوست و حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
 - (۱۴) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسورۃ: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اتق اللہ یعنی ہفت نکلے مسئلہ چہ مالکم من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوحی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندوانڈوی۔)

نودے در یواو امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہم نودا نول خلق بارانواوڑی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ

مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۴ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دنگلے سورۃ دگلے (مالکم من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرنگ یو بدن کے دہوہ ژوونہشی کیدی دعشان دیوعالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون مہنن المستکم) غنگلہ چہ ستادابی بی ستاپہ خلد ستامور کیدے نشی نودا رائگے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت ورکڑی نوہفہ

الہ (کارساز) کیدے نشی داحض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزولے اللہ تعالیٰ ستاسو مند بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نودعشان ستاپہ خلد ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی

نوہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) داحض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تہ اوسپنہ وائے نودا یکنہ ستاپہ خلد دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نودر خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اتق اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوحی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درنہ ناستے دہفہ پورا کرہ (وہیابک فطہر) چہ سباماتنہ نئے داللہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اتق اللہ لا ازواجک... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ماکان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی سنا رسلک شاہد او مشراوندیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی انا احلناک ازواجک اتقی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اتق اللہ لا ازواجک وحبک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا اتقوا اللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاتقوا... خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دنی او صحابا دور کے) چا نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہیہیت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چا نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیباخو بدعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیلی۔ نبی در رسم ہاتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہرے پہ موق۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موق بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گووہے نوئی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوحابا بہ تیوس اوکڑو علی المقصرین نوئی بہ یا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوحابا بہ بیبا تیوس اوکڑو علی المقصرین نوئی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ہاتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیلی لے کو لے شے۔

نو لکہ ہنگہ چرد وشرک اوبدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نودے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نوایت نمبر ۴ کے چہ کوہم درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ اوکڑو اوحاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی اوکڑو۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے ہئے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً) ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثبات دلو حیدرے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصول دنی علم غیب خانی او زان لرہے ٹا ہتوی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر درکڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ ٹی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکرکوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی رہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دم دغہ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹-	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وھما ال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار کافرو دقران نہ ذکرکوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکرشوے دو۔
دیغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
م ڈیل ثواب د	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی علم غیب نیگی دجناتو نہ۔ فلما خرصیت الجن
نہ او شوہ۔		

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نوپہ ٹلور وطر بقوسرہ دغہ شہے رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے ددغہ طریقتو بیان بہ اوشی
وٹی / عصا سلیمو
چہ چینجو / بیخوڑ لے وہ۔ (۳) سورۃ ممتاز دے پہ عجز انبیاء، جناتو، او فرشتو۔

د ڈیم دسبا دا

وأسلنا لعین و
قطر مونگ جاری کرے دے سلیمن دپارہ چیدہ تانے

باتندے چد پیر
یا نوھفہ اعمال ذکرکوی چہ سلیمان دپارہ بہے کوو۔

دو یا تحوتو پہ ملک
سبا کے آیت ۱۵ (۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کرے وہ۔ آیت ۱۰ کے والناہ الحمدید

و مارسلک
الاکاتہ للناس... (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے ھے تہ ہم نہری پہ طاقت کے

(دخلو رتہ)
نیکا نو مخلوقا تو عاجزی اللہ تہ ذکرکوی دے سورۃ کے - (۱) انبیاء کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیمان داؤد ہم انبیاء

دواو
ہ بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات

دسبہ ہورے
سبہ مشرکانو کووی۔ چہ دے اولیاؤ لرہ اللہ اختیار کرے دے او خلاصول کو لے شی۔ نویات ۲۲ کے دغلا را پہ ٹلور وطر بقوسرہ بندوی۔

تقسیم
سورۃ او تقسیم دقران پہ پلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بایں دے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان دے مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاؤ اربعاء ذکر کوی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز دا اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات د قیامت دلیل عقلی ۵

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرینو قرآن تہ، دھقوی حالات د نبوی او اخروی او اثبات د قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز د ملائیکو زجر بالشکر او اثبات د قیامت انبی د شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۱۱ بایں دے (۱) آیت ۱ - ۱۱ بیان دے مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کو تہ۔

آن: ددے زائے نہ د قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار د فہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما پو لے د

(۴) سبا - ناس: اثبات د قیامت انبی د شفاعت قہری

ہر حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع د سورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کولے شی۔ (۱) اثبات د قیامت او (۲) انبی د شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودتہ پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤد او سلیمان	۳-	نودتہ آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم و رکرم۔
۵-	نفی د تصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودتہ آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیشر کاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلقون من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکاۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتود وزر و آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم وینے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیٹ ٹوک بہر بل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ وزرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینفخ اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہوائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غابوئی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید نے ثابت کر لیا ہے۔ دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ دونوں کا مجموعہ ہے۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلیہ یا بیانیگی دطرزہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوپر لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوپر چڑھند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دوڑوا انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوپر۔ لن تجد لسنة الله تبديلاً (دعا الفیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی دشفاعت قہری او شوہ عقلی دلائل اور دلائل نقلیہ دونوں کا مجموعہ ہے۔	۵-	دلہ پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلیہ دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوپر مایمک من قظیم	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوپر چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتھوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب دے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوپر کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دمل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایستہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یاسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کر لیا ہے۔ دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ دونوں کا مجموعہ ہے۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقع دصاحب یاسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ دے ندہ کڑے۔ او مسئلہ دے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ کے اوپر چہ ستا اواز نہ اور دی دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہ دے غرق کرم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ آیت ۱۳ ۳ ۱	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوپر قللہ العزۃ جمیعاً	۱۳-	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یاسین نہ در کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انالشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لالتعبدا للشیطن

امتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقع دصاحب یاسین چہ استناز انوصفا ئی دے کڑے دہ۔ او بیا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ بانڈے چہ زہ دے ڈوب کرم نو شوک دے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ بانڈے و امتناز ایوم لکھا لجر مون جدائشہ نوزراے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ بانڈے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چہ امدادارہ۔ نو ہتھیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ بانڈے چہ ماد شہ اونے نہ اور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یاسین بانڈے آیت ۲۷ و جعلنی من المکر مین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ بانڈے ایوم ختم علی افواہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات دتوحید او پہ دے دواڑو مسئلو بانڈے دلائل عقلیہ او نقلیہ

فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شی قلب و قلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ دے سورۃ تہ دے قلب قرآن ولے دہیلے دے۔ فرمائی چہ ڈول بدن او ددے داعضاء دصحت دار و مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابہ بیمارہ شہ ڈول بدن او داعضاء دسرہ خراب وی۔ ڈھم دغریگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات دتوحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اہمی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
وغیرہ بہ ہیٹ تکہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللد پکڑ نہ پورزد قیامت چہ دقران پورزد او مرو او نواہی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ دے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطقے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ داستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللد او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہغہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھغے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پدے پوھشی چہ قیامت کے ماداللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ یکے درے سورتوں دی (سبا فاطر او یس) چہ درے واژہ اثبات د قیامت اونٹی دشفاعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفاعت قہری کڑے دہ پندر یو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یرون الرظن بضر الاتعنی شفا عتھم شیما ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیاً و اد نظلیاً و سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تھے	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل دسورة مریم ذکر کیگی چہ چہر شوہ مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز چہر شوہ مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکرانہ دو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دانی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دسورة خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ چہ سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولہ پیغمبران و اسلام پہ آخر دسورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لکرمون	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی سکے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دذبح کولو کوی ابراہیم ذبحل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل ٹوے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس سے اوند کدو راونچولا اودنمر نے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دسوز ولولہ مینار جوڑولے شی۔

مقصد دسورة: عجز المصطفین پشان دسورة مریم (دچہر شوہ مخلوقات تو عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے دجانا تو

دے سورة نہدقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سور تو ندی سورة صفحہ ص زمر
تھے ٹوہ حصے کئی دشفاعت قہری اوشوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ کئے شیکوے چہلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورة ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از نمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طافات	شمار	سورة ص
۱-	چہر کلہ دے سورة کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورة کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلو بالمصاب تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورة کے د (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے اوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اژدی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ نناژدی بلکہ نور ہم اژدی انشو انشو زانے ترے دا پیغمبر بیان دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے اوے ان چند نام الغالیون زموگ ٹکرے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورة خاتمہ یہ توحید او شوہ۔	۵-	نو اوس پیدے سورة کے پہ مسئلہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنان تکبر حکیم وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورة کے دشمن کا نو جگوار ذکر کولے شی پید نیان کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دالہ پتا بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی فسید المملکتہ کلھم اھمھون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پیدوزخ کے لا کون مھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے اوسہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورة کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا نعدھم من الاشرار

امتیازات و سورہ

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ انشو انشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پید یوال سڑی راغله دو
 - (۳) سورة ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چا سو نو د جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
 - (۴) سورة ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھر د مجاہدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوھیٹ اونہ شو۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
 - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا نعدھم من الاشرار
 - (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ انا جعلک خلیفۃ فی الارض
 - (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ د حضرت ایوب پہ پتھ چینہ کے دلا مہلو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد و سورہ: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترے دی چہ او گورہ ایتلو بالمصاب تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلووا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نودے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہا واحدا	۳-	نودے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نوبی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نوپدے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دفعہ مسئلہ توحید باندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نودے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدة
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پیرے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابھامثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ شے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلة العقلية او رد شبهاتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصد و نئی دشفاغت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پدفعہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پدفعہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
 - ۲) نو پہ صفات کے پدے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلووا بالمصاب
- نوددے غے جگے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پدے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دعوہ توحید بیا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دنگلو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری او کڑو۔	۱-	نود و نعت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دوسورة کے ہم بار بار	۲-	نود و سورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر دوخت د اللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نودے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے د پارہ د فرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گمراہے کے پریدی نو مہر د گمراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھغے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردغہ فرعونیان پہ لارہ نشو ز کہ چہ اللہ ورتہ مہر د گمراہے و غلے ووپہ چہ دودی د خدا و عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اووے اللیس اللہ یز و ذوالنقمام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پدے نیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی د حق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نظالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲۴ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳۳ لک اللہ الدین الی اللیس	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخر سورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فتمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غشٹی۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ڈ لکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفرتم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دوسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ د پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازیر ضون علیہا غدا و عشا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھغے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دوسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھغے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راعے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورنہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او را مدد شے۔

(۳) نو ہم دغے دا سورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت تھری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دفعہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہ دغے مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے دغے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو دا سورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ دے زانے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پدے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ و لے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دفعہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضو جو ابونہ ذکر دی نو پدے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلا آئیں دیکھنے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہاٹل پرستوہ خوائے طریقہ چہ کلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ تا سو یروم دعا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر دے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونہ دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چیل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چیل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر وروکوی امیا نونہ چد وائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکریمہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ پٹی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یوبل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پ ایت ۴ کے مایا چلا فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی وروکوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تا سودھونوی پدروسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کو و سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ وروکوی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہا توابع او دعا (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ نکلے سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۴ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوا لکی لا الہ الا هو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغہ دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مختہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشترکینو اودھنے جوابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینو دقرآن تہ ذکر دے۔ بیایہ ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایہ ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استاچہ جزہ مونگ نہ پوھیگو۔ بتاخرے زمونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن امیان والی چہ مونگ قرآن تہ شہادہ کیونہ۔ زکہ

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہیدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نواہت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دقرآن نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوہی الی فرق زما وستاسو مابین کے دادے چہ ماتوہی کیگی اوتا سوتہ نہ کیگی۔ دشوہی کیگی؟ انما الہکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زکہ نہ منو چہ شپے بابا/ولی پہ خوب کے راعلہ وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ کہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نواہت ۲۵ کے جواب: وقصینا لہم قرآنآء... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتاسو مقرر دے اوستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو دحال نہ

بہ جزہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راعلہ دے۔ تہ ہم عربی یے او دقرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

نچلہ جبہ کے اویاے خلقتو نہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے بہ راعلہ وو۔

نواہت ۳۳ کے جواب ء اُحییٰ و عَزَّیٰ کہ قرآن بلہ جبہ کے راعلہ وو نو بیابا دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دقرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ کہ دقرآن رشتیا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل بہ راعلہ دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نواہت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راعلہ وو۔ ہفتے کے ہم تاسو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسو اذہ منو۔ یعنی تاسو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداعلو شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے درے شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ الشوریٰ کے بیانیگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از تم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از تم سجدہ - دعویٰ میں ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة تم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتوںہ ترتیباً او نزولاً یوں پے دی۔	۱-	دفعہ نکلے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لہ۔ ایت ۱۴ کے فادعوا للہ تخلصین لہ الدین نوسورة تم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیکم لا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ نکلے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة تم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ شورشے دے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادھنے جو ابوندو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادھنے جو ابوندہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما اللہکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواھم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اھواھم دے دیکلے دے دشمن دے ندے دیکلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے واوحی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چیک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذالک اوحینا الیک روحنا من امرنا داستا ینبیر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الہی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے غے ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما ینشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہشی اے موعہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شہل ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو لولم یاتنا کنہ مشرکین وائی چہ مومگ زڑہ نہ ستاد مسئلہ نہ کوزگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈزیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات (سورة: ۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقتسامو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑہ کے خبرہ اچول لکہ دعویٰ موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موسیٰ سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے نشند۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بمھب لمن ینشاء اناھا و بمھب لمن ینشاء الذکور او یزودھم ذکرانا واناھا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیکلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کمنگہ سرہ چہ اللہ پینشان کے مثالونہ میانوہ زکہ چہ اللہ مثال نشند۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد سورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو حوا میں مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بلخ تا اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواہم سبع دسورۃ مؤمن نہ شروع دی۔ ہلکتہ دلو لو جو امیسو سب دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاند نہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی آکنہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر ملکم

(۲) مونگ ستا خبرہ زک نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ اولی یروی چہ درہ خبرہ مہ منہ نوجواب ایت ۲۵ کے وودچہ ابابا نہ بلکہ شیطان دے چہ تا سوری۔ چہ قرآن نہ لرے نوشیطان پیدے ملگرنے

دی لکھ سورۃ الزخرف ۳۶ من یعش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ ترین

(۳) چہ قرآن دھڈائے کتاب وے نوبلہ جہ کے وے نہ راتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے وء اء عجی و عربی راشداتماشا او گورہ چہ قرآن عجی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پیرہ یو دارے وے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تہ تورات پیرہ یو دارے رانغے نو ہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دو حید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نہ زانہ کوی بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ نہ درانہ نہ کوی بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انو پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ وہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوی چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

وے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نہ دے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ بئیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرعہم من الدین ایادوی بل خدا تہ شتہ چہ ہفہ خدا تہ ورتہ دین راہیکے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ تہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما تخلقتم فیہ من شیء فحمدہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قرآن سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ داسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قرآن ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقمیدہ چہ پیرہ قرآن تہ اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قرآن۔

مومہن ۶۰ وقال ربکم الدعوی ایتجملکم پیرہ کے راتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجیب دعویۃ الدارح اذا دعان دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعقیدے باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوحینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتاب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دا ایمانیا تو دپارہ قرآن کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعقیدے زده کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دو حید باندے۔ نکلے بہ نور ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سیرہ (اگرچہ بعضے علماء دوسے نوردخوایمیں سب سے پہلے نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لوجوایمیں یومقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرکا نوڈنلورواعتراضونوجوابونہ پہ ہم سجدہ کے او درپو اعتراضونوجوابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرکا نوڈبل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ وکذا لک اوصینا الیک روحامن امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کولے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصبیلاً د جنت بیان کولے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چقران رزادہ۔ وکن جعلنا نوراھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چیزہ بہ بددے قران اثور بارہ کے تپوس کووم بانلذکر لک ولتوک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چ کشتی م دررہ پیدا کڑی دی پسمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک ولانعام ماترکون (نوشکر یہ ادا کڑہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چرغلخودنا او میدو نردستوباران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ترناھذا وما کننا لہ مقرنین وانانی ربنا لمظلمون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چیل پشت کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرکا نوبہ وکیل چہ د قران دے کے یاد طائف پہ یومالدارسوی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرطن فیض لہ شیطاناھو لوقرن وانھم یصدونھم عن السبیل او یحسبون انھم مھتدون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چقران ستا او ستا دووم امت دپارہ شرف دے۔

مقصد سورة: نفی دشکرکا فی الدعاء (د او و اژدوسو تو نو - مومن نہ احتاف پورے - ہم دا یوہ دعوہ/مقصد دے) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کولے شی ہنہ داچہ مشرک وائی چہ نیک وہ مونگ خودوی نہ شہ خدایان نہ واپو۔ مگر داچہ دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ او زمونگ دپارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودوی خدایان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ دپارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ۔

نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے واپو۔ نو پدے اللہ خوشحالگی۔ وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء داسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ د قران د خدائے کتاب دے نو پدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی تہیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیگہ بطور پیغمبر پڑے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوامیودعوہ (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ داچہ ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا راور سے رامد شے واپو۔ نومونگ خودوی

خدایان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصوی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکڑے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پي ترغيب الى القرآن سره شوع ده۔	۱-	نودا سورة هم پي ترغيب الى القرآن سره شروع كيگي۔
۲-	دشركي نود شيبه جواب ايت ۸۶ كے اوشو چ سفارشيان ندي۔	۲-	ايت ۶ كے فرمائي چ ستا سوال صرف اللہ ادري / قبولي بل ٹوك نہ۔ یعنی تقي پہ ما سبق ده۔
۳-	دني خبره ايت ۸۸ كے ذكر شوع ان طوع لاء قوم لايوع منون	۳-	ايت ۲۱ كے دموي خبره: وان لم توع منوا لي فاعتر لون۔ كز ما خبره نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروي۔ و۔ ايت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحيم اتم وازوا حكم تحمرون	۴-	ايت ۵۱-۵۷ هم بيان د بشارت اخروي۔ چ صرف نچلے بيہيانے نہ بلکہ وزو جھم بخور عين
۵-	ذرعون د هلاکت ذكراوشو اجمالاً مختصراً پ ايت ۵۵ كے	۵-	نودے سورة كے تفصيلاً ذكر كولے شي۔ ذرعون د هلاکت۔
۶-	ايت ۴۴ كے اووے۔ انہ لذكر لك ولقوكم....	۶-	ايت ۳ كے فرمائي چ انا انزلناہ في ليلة المبارک
۷-	ايت ۶۷ كے اووے چ در متقيا نودوتی چ آخرت كے هم دي۔	۷-	ايت ۴۱ كے فرمائي چ كافران يودوست بہ بل تہ پ آخرت كے هيٹ فائده نشي در كولے۔
۸-	ايت ۳۰ كے كافرو قران تہ جادو ويجلے دے۔	۸-	ايت ۱۴ كے رسول تہ مجنون والي۔

انگيزات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پ ايت ۴ باندے فيھا يفرق كلن امر حكيم (پدغنے شپے كے فيصلے دكارونو جدا جدا كولے شي۔)

(۲) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۰ باندے يوم تاتي السماء بدخان بين آسمان پہ لوگے شي او يعط الناس داخلق بہ پت كڑی۔

(۳) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۴ باندے چو ابناء دافردہ۔ در رسول متعلق: معلوم مجنون ڈير پوہ ليونے دي۔ (پدے خبره سوچ اكرے پوہ او ليوے)

(۴) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۴ واخرک البحر رهوا خشک / ولا لا درياب پريده

(۵) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۵-۲۷ پيمنتونود دنيا فرعون لہ۔ چہ بانوہ، چپے، مقام كريم دغيرہ دو۔

(۶) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۹ فنا بکت عليم اسماء آسمان اوزر كے ذرعونيانو پہ هلاکت اوندہ بزل۔

مقصود سورة: بيان د نهيے شيبه پدعوہ د حواميموسيح چہ هغه دعوہ پ سورة مومن كے درے وارے بيان شوع ده۔

(ايت ۱۴ كے فدو اللہ مخلصين لہ الدين ايت ۶۰ كے وقال ركب الدعوي اتجب لكم... او ايت ۶۵ كے هو الحى لا اله الا هو فدعوہ مخلصين لہ الدين)

سورة تم جده كے پدغنے دعوہ باندے ثلور شيبه اودھے جوابونہ بيان شول چہ هغه دا دو۔

(۱) ايت ۵: مونگ ستا پي خبرو نہ پوھيگو جواب ايت ۶ كے: زہ هم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوھيگي زما پي خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبره / مسلك زك نہ منو چد شپے خوب كے باہام يروي جواب ايت ۲۵ كے چہ باہانہ بلکہ شيطان دے يروي

(۳) كہ قران د اللہ كتاب وے نوبلہ جبہ كے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۴ كے غا عجبي و عربی

(۴) كہ د قران رشتيا د اللہ كتاب وے نو پي دارے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۵ كے چ تو رات تانوكوم اومنو حالانكہ هغه پي يودارے را غلے دو۔

بيادرے اعتراضات اودھے جوابونہ اوشو پ سورة شوري كے:

(۵) دا خبره دتوحيد (فدو اللہ مخلصين لہ الدين) تہ دزانہ كوے۔ اودا خبره هكے پي خبره انونہ كڑے۔ نو جوابونہ ايت ۳ + ۱۳ كے اوشو۔

(۶) ٹول بلبيان ستا خلاف دي هغوي خودا خبره نہ كوي بلکہ هغوي دائي چو سيلے شتہ۔ بابا گان رارسيد شي۔ ولے آدم دني پ و سيلہ نہ وود خلاص شوع۔ جواب ايت ۱۴+۲۱ كے

(۷) پخواني ٹول كتابونہ ستادغنے مسلكه خلاف دي۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ايت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ كے

(بل طرف تہ هم او گورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنغے اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اوری۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوری بغیر غو گونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غو گونو اوری چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اوری بغیر غو گونو۔ ز کہ چہ دا باغو گونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارسل یمشون بھما.. اللهم

اذان یمشون بھما.. نو چہ ددغے اللہ پہ اوری دہو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا دہنغے ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسوع پہ دے سورة کے: چه مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چه زمونگ سوال اوری۔ او انارتہ وژانہ دے کوی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندسوع العلیم	۲-	لسبہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چه زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شبہہ دغ کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دموسیٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چه ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چه بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلنہم علی علم علی الخلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفضلنا ہم علی الخلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چه قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چه هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مگر یونہی قیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چه ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تہ راغوتے شی ایت ۲۸ کل لہ تدعی الی کتابہا

(۲) سورة ممتاز دے دکافر و پدے دائینا چه مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ

(۳) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چه فرمائی چه کلہ پوہشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہلہ دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مژوا

(۴) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چه قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چه دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لہ۔ ایت ۶-۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلق باندے پہ وجد ۵ وجہا تو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فضل تو نہ پہ خلق باندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہغہ دا چه:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پے زو۔ چه ہغہ تا بعد اری زمونگ دشترانودہ۔ چه پدے دغ دین کے غوثان او ابدالان دی۔

اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چه واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چه پوہشا تو مینی دی۔

یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبر انونہ علی شریح من الامر واضح دین دہخانو پینبر انو چه ہغہ فدعو اللہ مخلصین

لہا دین دے یعنی نوروالفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چه دہر پیغمبر دین دے۔

﴿دے دحوامیسوع ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چه آخری دحوامیسوع ہونو دے) دخلا سے بل طرف تہ﴾

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم ے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ماخلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غشو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا انفذهم من غشی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ انا باری داجرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی ہدی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دحوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دحوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن د طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرء القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا یہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن د جنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ صدقاً لعلین یدیرہ یهدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت د مور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسوح (قدعو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

داسورة آخری دحوا میسوح نہ دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرهم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لھم دغے عادیانولرہ ولے ددوی باباگانو بیج نہ کڑے شو۔ داللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسموع ﴾

دعویٰ مسموع دعویٰ ذکر وہ ہے سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا هو فدعوه مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات / شہادت شروع کر ل چہ ہفہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سگور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سو پشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ / مسئلہ ذکر نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دا اللہ کتاب وے نوبلہ جبہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیا دا اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پے سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دا ئی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدیم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳ + ۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پے سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ تہ ہسے مونگ تہ شرکان وانے۔ مونگ دوئی تہ سوال کوو۔ اودوئی زونوگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونوگ ویلے دی۔

ددوی پے شفاعت سرہ اللہ زونوگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونوگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیع العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زو ورتہ دین پے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پے سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلہ ولے ددوی بابا گانوف

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پے سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱-	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲-	ایت ۵ کے اودے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳-	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددنے جنت کوی۔
۴-	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابونہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵-	ترغیب الی القران و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶-	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نونجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غم و غلو قسمہ و لے انہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ صفہ پی، او بہ شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القران ام علی قلوب انفاھا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوھ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نونجل بہ ذکر کتے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے وختہ پورے جہاد کوہ چہ تر شو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دودہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریع کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او اتفاق اونکر و نو۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابہ و سپاہیت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ اوپہ دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پیدین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نولرہ چہ جہاد او اتفاق نہ کوی۔	نودلہ آیت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونے شے خلق مستثنیٰ کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	آیت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد آیت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد آیت درکوی	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد آیت او کڑو نو ہد آیت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔
۵-	آیت ۱۵ کے بیان در جنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہو۔	آیت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ و اللہ ہم کلمۃ التقوی صحابہ و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۶-	آیت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقین او مشرکین عمل بر باد دے۔	آیت ۵ کے فرمائی پورے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۷-	آیت ۲۵ کے اوے چہ منافقین بہ تا سو نہ تنہی پشاکانو۔	نودے سورة آیت ۶ کے فرمائی چہ پدوی د اللہ لعنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۸-		آیت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابہ او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ ددین پکار نو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پآیت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان و صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پہ زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پہ خواب پیغمبر آیت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ صفا تو صحابہ و جہان دصفا توے شوے دے پہ انجیل او تورات کے آیت ۲۹

مقصود سورة : البشارة للمؤمنین

تفسیر دآیت (۱) انفتحنا لک فتننا مینا مونگ فتح در کڑہ تا فتح نکارہ۔ کوم فتح ترے مراد دہ۔ کون فتح دے ترے مراد وائے شے نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پہ ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ فتح مکہ ترے مراد اٹلی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گر زید و فتح کے۔

پہ شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چونکہ د پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابہ و نہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابہ پوھ شول چہ او خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابہ پورا پوھ شول پہ تعبیر دے خوب چہ کال بس بہ دا خوب پہ تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پند و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال تہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابہ ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کلمہ دھد پنے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پو۔ سرداران دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگم او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت دد صحابہ و رسول سرہ۔ پد دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابہ در رسول د چار اندام او پہ نچیل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دل تہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحابہ مین در رسول سرہ ددہ چہ دھنہ وضو او ہم لاندے زکے تہ پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگم پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو دپہ کافر و باندے۔ لکہ شگم چہ د بیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابہ نھر نور او بیماران ولے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

نچلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بیگ و صحابہ دو دے کفارو چہ دا حال صحابہ اولیدو نو کے تہ زہر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونکرے۔

بحر حال عثمان ہلنہ لگ لیت شودلہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہلنہ شہید کڑے شو۔ پدے خبر سرہ رسول ڈرخنہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورنہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پدے کیے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زہل ملگری پے سر صحابہ و ثومرہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھیگی بیعت رضوان چہ پہ ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شدا سے شرا بیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمرہ

پرے بار بار نفع شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے وکڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و ددے معاہدے نچلہ خلاف ورزی پہ ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ / صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گر زید ددے کئے چہ پہ ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابہ یکے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظر مآذ دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہر فتح بدے حد نصیب کیگی چہر دے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ و تقوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرمکم عند اللہ اتقکم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتمہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا ایہا الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھنہ عمل بر باد دے۔

مقتصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دمعاشرے د اصلاح د پارہ او دہ آداب چہ ہنہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل آداب پہ یا ایہا الذین امنوا سہرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب د اچہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نونچل پیمر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جمیل اواز د پیغمبر پہ اواز مہ او چتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مندا او چتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بدے گڈ ووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کہ جماعت ارکان چلو کے پہ شہر و دران شی نوسے او کڑہ۔ او کہ پوتنجا د وہ کپے صلح نہ کوی نو ہنہ بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہنہ سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: یورکن ۲ ذیل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: اہ گمان باندے بہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنہ چا چہ ہنہ تہی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔

بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافع بہ چہ ہم دے ادا ہو لجاظ نہ کوی۔ د حاصل د صورتہ دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادا بود معاشرے چہ داسے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سورہ ایمان او نہ دے خو ش تا سورہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دمشق منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پد سوسہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیحت کوی۔)
۴-	آیت ۲: چا چدا نیا و بے ادبی او کڑہ نو عمل بے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چدا نیا و تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافر و پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہنوفرشنو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز دا سورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چداختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصے دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الحاق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ (۳) کہف - احزاب پورے: الباریک فی کل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے ویدے سورۃ نو کے اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (درے سورۃ نودی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (درے سورۃ نودی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نودی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (درے سورۃ نودی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (درے سورۃ نودی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نودی۔)

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعہ + منافقون + تنہان + طلاق + تحریم (لس سورۃ نودی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نودی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نودی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عیس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نودی۔)

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد + شمس + لیل (ہیک سورۃ نودی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح (دولس سورۃ نودی) چدا سورۃ نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتھید من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**